

חנוכה

מאי חנוכה? מסר לדורות

מדוע ציוו לכתוב דברים אלו דוקא על קרן השור? מה זה משנה היכן כותבים את הגזרות? מצינו לכך כמה ביאורים:

1) קרן השור שימשה כבקבוק שממנו היו שותים התינוקות חלב, על קרן זו הוכרחו ישראל לכתוב אין להם חלקי באלוקי ישראל, כדי שכבר מהגיל הרך, עם החלב שיונקים, יכנסו הדברים לתודעתם של התינוקות.

2) בזמן היונים לא היו מכוניות, וכלי הרכב היה השור, עליו היו רוכבים, על קרן השור, שהיה המקום הבולט שבו, שם נצטוו ישראל להדביק מדבקות הפרסומת עם הכיתובית: "אין לנו חלק באלוקי ישראל". כך כשנסעו ברחובות העיר ראו זאת כולם.

3) כידוע, תקיעת שופר כשרה רק בקרן של איל המזכיר את עקידת יצחק, אך קרן השור פסולה לתקיעת שופר, ורצו הַיְיָנִים להורות להם כי תמה להם זכות אבות וזכות עקידת יצחק, וכל ענינם היה לבטל הקשר בין בני ישראל לאבות הקדושים, ונס חנוכה בא ללמד שהקשר נשאר קיים לעד.

ומתוך האור חנוכה חלק א'

חנוכה קדושה בתוך ימי החולין

ישנו הבדל מהותי בין נר שבת לנר חנוכה, בשבת נוסח הברכה הוא "מקדש השבת" ולא "מקדש ישראל והשבת", כנוסח הנאמר במועדים "מקדש ישראל והזמנים".

שבת היא אורו של הקב"ה בלבד, הוא המאיר לעולם כולו. שבת משפיעה קדושה לכל העולם. לעומת זאת, נר חנוכה מצוה להניחה בתוך עשרה טפחים (שבת כא:). נר חנוכה הוא הנר שלנו שעמו מאירים אנו לפניו יתברך. ניתנה לנו האפשרות להדליק נר שיש בו כביכול, את אותו כח ועוצמה הטמונית בנר השבת. אולם ישנה נפקא מינה ביניהם: נר שבת אף שממלאנו בקדושה הוא אינו מחנכנו כיצד לחיות את חיינו בעולם הזה, אבל נר חנוכה המודלק "למטה מעשרה" הוא נר המודלק בתוך הגלות עצמה. חנוכה אינו מועד וימי החנוכה לא נקראו "מקראי קודש". אלו ימי חולין פשוטים, שאף הסעודה בהם, אם לא נאמרים בה דברי תורה, אינה סעודת מצוה (א"ח ס' תרע"ב). נר חנוכה מלמדנו כיצד ניתן להאיר את ימי החול באורו של הקב"ה.

שיחות רבי שמשון פינקוס זצ"ל בספרו "חנוכה"

שמונת ימי חנוכה קבעום חז"ל חג לדורות, לזכר הצלת ישראל מידי מלכות יון הרשעה, טהור המקדש ע"י החשמונאים, נס פך שמן, ושובם של ישראל לצור מחצבתם בקיום המצוות ולימוד תורה, הוא חג בעל משמעויות עמוקות ונרחבות ביותר, ורבים מיסודות אמונת ישראל שזורים כחוט השני בין שלשלת מאורעותיו, ומנציחים את לקחייהם עד סוף כל הדורות, עד שאמרו בספרים הקדושים כי באור נרות חנוכה ישנם זיקי אורות מן הגאולה השלימה ומאורו של מלך המשיח, ע"כ בכל שנה ושנה בהגיע ימים קדושים אלו עלינו להתעסק בהשתלשלויות השונות, ולברר מתוכם את היסודות עליהם מושתתים הלכות החג ומשמעויותיהם, כדי להשכיל להפיק מתוכם את המסרים העמוקים שהם טומנים בחובם.

ספר "ימי חשמונים"

כח יון דרך התורה

אמר רבי צדוק הכהן מלובלין צדוק"ל: חכמת יון היא שיא החכמות שבעולם. וכח טומאת יון שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזרותיהם היה גדול יותר מכל טומאות העמים. ומהיכן יסוד ומקור כוחם זה? אלא שהיה להם יניקה מהתורה הקדושה, בעת שתרגמו את התורה ליוונית, מזה התרגום קבלו הַיְיָנִים כח רב זה. וזה הטעם שנעשה חושך שלשה ימים בעולם בעת שתרגמו התורה ליוונית כמו שכתוב במגילת תענית (הובא בשו"ע אור"ח ס' תקפ"ג): ח' בטבת נכתבה התורה ליוונית בחיי תלמי והחושך בא לעולם ג' ימים. וענין חושך, הוא השליטה והנגיעה שהיה להם בתורה הקדושה ע"י התרגום.

כתוב בספר "גליא רזיא": בשביל שהביא יעקב אבינו לשון תרגום בתורה שנאמר "ויקרא לו לבן יגר שהדותא ויעקב קרא לו גלעד" (בראשית לא, מז) בשביל כך באו ישראל בגלות מצרים בדווקא וכו'. ובספר "מדרש תלפיות" (ענף גלות) מביא בשם ספר "לב אריא", טעם גלות מצרים, משום שהביא יעקב לתוך התורה לשון ארמאי, וזה "ארמי אובד אבי" רצונו לומר ארמאי אובד אבי, שהוצרך לירד למצרים.

אוצרות התורה "חנוכה"

כתבו לכם דוקא על "קרן השור"

"חושך", זה גלות יון, שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזרותיהן, שהיתה אומרת להם "כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלוקי ישראל" (בראשית רבה ב, ד).

הקב"ה רמז לאברהם על מצות נר חנוכה

מובא בספר "נפלאות הסבא קדישא": רמז לחנוכה מן התורה מנין? בפרשת לך לך בפסוק (בראשית טו, ה) "וַיֹּצֵא אֱתוֹ הַחֹצֵצָה וַיֹּאמֶר הִבֵּט נָא הַשְּׁמַיְמָה וּסְפֹר הַפְּזוּכָיִים אִם תּוּכַל לְסַפֵּר אֹתָם וַיֹּאמֶר לוֹ פֶּה יִהְיֶה זְרָעָךָ". וכך רמז הקב"ה לאברהם אבינו על מצות נר חנוכה: "וַיֹּצֵא אֱתוֹ הַחֹצֵצָה": רמז לכך שמצוה להניח את הנרות על פתח ביתו מבחוץ. "וַיֹּאמֶר הִבֵּט נָא הַשְּׁמַיְמָה וּסְפֹר הַפְּזוּכָיִים": רמז לכך, שמצוה משתקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק, כי לאחר שקיעת החמה מתחיל זמן צאת הכוכבים. "אִם תּוּכַל לְסַפֵּר אֹתָם": רמז שיהיה מוסיף והולך כדברי בית הלל. "וַיֹּאמֶר לוֹ פֶּה יִהְיֶה זְרָעָךָ": רמז לאברהם ואמר: "לו", כלומר אם זרעך יהיה זהיר ב"לו" נרות של "כה", דהיינו של "כה" בכסלו, אזי "יִהְיֶה זְרָעָךָ", שתזכה לבנים תלמידי חכמים וכפי שפירש רש"י את דברי רב הונא (שבת כג:): הרגיל בנר הוין ליה (יהיו לו) בנים תלמידי חכמים, ש"הזהיר בנר" היינו גם בנר חנוכה.

ומתוך האור "חנוכה" חלק א'

שלוש מצוות הנקראות חוק

ולהעבירם מחוקי רצונך

שלוש גזרות נגזרו על עם ישראל בחנוכה על ידי היונים: שבת, מילה, וחודש. שלוש מצוות אלו, אומר רבי רפאל בלום בספרו "טל השמים", נקראים בלשון הכתוב "חוק": שבת: "שם שם לו חוק ומשפט ושם נסהו" (שמות טו, כה), והרי אחת משלוש המצוות שנצטוו עליהן במרה היה שבת. מילה: "וחוק בשארו שם וצאצאיו חתם באות ברית קודש". חודש: "תקעו בחודש (היינו בר"ח) שופר... כי חוק לישראל הוא משפט לאלוקי ישראל" (תהלים פא, ה). על כן נאמר כאן כי היונים ביקשו להעבירם דוקא מ"חוק" רצונך, שלוש מצוות הנקראות "חוק"

ומתוך האור "חנוכה" חלק ב'

טעם לאכילת סופגניות

הטעם הידוע לאכול סופגניות בחנוכה הוא משום שנעשו בשמן, ומזכיר את הנס שנעשה בשמן. טעם נוסף לאכילת סופגניות, אמר הגאון רבי שלמה זלמן אויירבך זצ"ל: בחנוכה בית, החשמונאים טיהרו את כל המקדש, אמנם את אבני המזבח ששקצום הַיּוֹנִים לא ידעו לטהרם והצטערו על כך. ולכן נוהגים לאכול מאכלים שמברכים עליהם ברכת מעין שלוש, כי בברכה זו מזכירין ומתפללים על המזבח "רחם נא ה' אלוקינו... על מזבחך", מה שלא מזכירים בברכת המזון, שלא מוזכר בה המזבח ביחוד. והטעם שלא מזכירים מזבח רק בברכת מעין שלוש, כי טעם הפירות תלוי במזבח, כדתנן

בסוף מסכת סוטה, משחרב ביהמ"ק ניטל טעם הפירות, לכן דווקא בברכת הפירות מזכירין ברכה על המזבח.

אוצרות התורה "חנוכה"

הלכה: סעודת חנוכה ומאכליה

נחלקו הפוסקים אם סעודת חנוכה נחשבת סעודת מצוה או סעודת רשות. לדברי הכל אם אומרים בהן שירות ותשבחות לה' יתברך, הרי נחשבת לסעודת מצוה (שו"ע ורמ"א סימן תרע ס"א). משום פרסום הנס ירבה בסעודת שבת של חנוכה יותר משארי שבתות, וכל שכן אם חל בו ר"ח גם כן, וכן ירבה בר"ח טבת, שהוא בתוך ימי חנוכה. (בן איש חי שנה א' פ' וישב אות כח)

ספר "חנוכה"

פתגם: כל אהבה שאין עמה תוכחה, אינה אהבה אמיתית

ספר "שמחלה"

תקירה: הידור בנר חנוכה

מדין הידור כללי ככל המצוות "ואנוהו", או דין מיוחד בחנוכה, שכך תיקנו את מצוות נר חנוכה (משנת יעבץ או"ח עד-א ד"ה ונראה וד"ה בדעתי: רש"י, ור"ת ור"ת, הידור כללי, רמב"ם ושו"ע, דין בחנוכה, מנחת אשר בראשית נד-א ד"ה נראה: דין מיוחד בחנוכה)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: זריזים מקדימים

תלמיד אחד בא להקביל את פני רבו בשבת פרשת בא, שאלהו הרב: מה ראית להקדים לבוא אלי בפרשת בא? והרי בנהוג שבעולם שתלמידם באים להקביל פני רבם בשבת בשלח, שהיא שבת שירה? השיב לו התלמיד: הרי גמרא מפורשת היא: מצוה 'בו' יותר מבשלוהו!

ספר "חד וחלק" חלק ב'

שבת שלום חנוכה שמח!

יוצא לאור לרפואה שלימה של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, דינה בת מרים, דניאל בן רחל, רפאל יהודה בן מלכה, שמעון בן נונא, בנימין יעקב בן זוהרית רות. לעילוי נשמת מרים בת מקנין.

להצלחה רבה לביתי מרים ברכה בת מלכה.

יוסף ג'רמון כולל עקס לע בען

לכל עניני הדרך נא לפנות במייל ל:

germon73@hotmail.fr

ניתן למצוא את העלון באתר www.kollel-aixlesbains.fr